

ประโยค ๑ - ๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
"อักขระที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ.....
แปลว่า.....มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ....." ๑
๒. ในสระสนธิ ได้สนธิกริโยปกรรมเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ โนเหตุ เป็น
สนธิอะไร ๑
๓. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า อพยยศัพท์ ๑ ได้แก่ศัพท์จำพวกไหนบ้าง ๑ เฉพาะ
อุปสรรคใช้อย่างไร ๑
๔. อะไรจัดเป็นวาก ๑ มีเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ จงเขียนวิภัตติหมวด
อักษัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาตุ ๑
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอธิกรณสาธนะ ๑ และอธิกรณสาธนะนั้นท่านบัญญัติ
ให้แปลว่าอย่างไร ๑ กิริยาภิกค์ คือ ทรุโจ, ปหาช แปลว่าอย่างไร ๑
สำเร็จรูปมาจากอะไร ๑
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าวันทวสมาส ๑ และวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร ๑
อะไรบ้าง ๑ สมณพราหมณา, ปตตจิวรี จัดเป็นอย่างไร ๑
๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ ชนตา, สติมา, จตุตุโถ
ลงปัจจัยอะไร ๑ ในัตถิตไหน ๑

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑ - ๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างดังต่อไปนี้
อักษรที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อพยัญชนะ
แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรค ๑
อวรรค ๑ ฯ
๒. ในสระสนธิ ได้สนธิกริโยปกรรม ๗ อย่าง คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อาคโม ๑
วิกาโร ๑ ปกติ ๑ ทีโฆ ๑ รสุส์ ๑ ฯ โนเหตุ เป็นโลปะสระสนธิ ฯ
๓. ศัพท์ที่จะแจกด้วยวิภคิตทั้ง ๗ แปลงรูปไปต่าง ๆ เหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้
คงรูปอยู่เป็นอย่างเดียว ศัพท์เหล่านี้เรียกว่า อพยยศัพท์ ฯ ได้แก่ศัพท์จำพวก
อุปสัคบ้าง นิบาตบ้าง ปังจยบ้าง ฯ เฉพาะอุปสัค ใช้นำหน้านามและกริยา
ให้วิเศษขึ้น เมื่อนำหน้านามมีอาการคล้ายคุณศัพท์ เมื่อนำหน้ากริยา มีอาการ
คล้ายกริยาวิเศษณะ ฯ
๔. กริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภคิต กาล บท วจนะ บุรุษ ธาตุ ดังนี้
จัดเป็นวาก ๑ มี ๕ อย่าง คือ กัตตุวาก ๑ กัมมวาก ๑ ภาววาก ๑
เหตุกัตตุวาก ๑ เหตุกัมมวาก ๑ วิภคิตหมวดอชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบท
ดังนี้

	เอก.	พหู.
ป.	อี	อู๋
ม.	โอ	ตุถ
อุ.	อี	มฺหา ฯ

๕. ผู้ทำ ๆ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้น เป็นต้นว่า ธานี ที่ตั้ง ที่ยืน ชื่อว่า
 อธิกรณสาธนะ ฯ และอธิกรณสาธนะท่านบัญญัติให้แปลว่า เป็นที่...
 ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา ฯ หนฺจฺ ๑ แปลว่า ร่าเริงแล้ว ปหาย
 แปลว่า ละแล้ว ฯ หนฺจฺ สำเร็จรูปมาจาก หสฺ ธาตุ ในความหัวเราะ
 ต ปังจยฺ ธาตุมี สฺ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฏฺจฺ แล้วลบที่สุดธาตุ ฯ
 ปหาย สำเร็จรูปมาจาก ป บพหน้า หา ธาตุ ในความละ ตฺวา ปังจยฺ
 อุปสฺลคอยู่หน้าแปลง ตฺวา เป็น ยฺ ฯ
๖. สมาสที่มีนามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า
 ทวันทวสมาส ฯ และทวันทวสมาสนั้น มี ๒ อย่าง คือ สมาหระ ๑
 อสมาหระ ๑ ฯ สมณพฺรหฺมณฺหา จัดเป็นอสมาหระ ปตฺตจิวฺรฺ จัดเป็น
 สมาหระ ฯ
๗. ในสมุหัตถธิต มีปังจยฺ ๓ ตัว คือ กณฺ ฌ ตา ฯ ชนตา ลง ตา ปังจยฺ
 ในสมุหัตถธิต ฯ สติมา ลง มนฺตุ ปังจยฺ ในคทฺสสฺตติตฺถธิต ฯ จตุตฺโต
 ลง ถ ปังจยฺ ในปุรณตฺถธิต ฯ